GÜMÜŞ EKONOMİ: ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

Fulya Şenay AVCI

Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi
fulyasavci@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4565-5700

Furkan ULUSAL

Öğretim Görevlisi, Ondokuzmayıs Üniversitesi
furkanulusalshu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8011-8540

Hande KIRIŞIK SÜRER

Dr. Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi
handekirisik@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-2395-7855

Başvuru Tarihi: 29/12/2024 **Kabul Tarihi:** 19/03/2025

DOI: 10.21441/sosyalguvence.1609225 **Türü:** Derleme Makalesi

Atıf: Avcı, Ş. F., Ulusal F., & Sürer Kırışık H. (2025). Gümüş Ekonomi: Zorluklar ve Fırsatlar. *Sosyal Güvence Dergisi, 28,* s. 1595–1616. https://doi.org/10.21441/sosyalguvence.1609225.

ÖZ

Gümüş ekonomi, özellikle 50 yaş ve üzeri nüfusun gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve kapsayıcı ürün ve hizmetleri içeren bir ekonomik alan olarak tanımlanmaktadır. Gümüş ekonomi kavramı, yaşlanan nüfusun oluşturduğu zorluklarla başa çıkmaya çalışırken daha fazla dikkat çekmektedir. Geleneksel literatür incelemesi yöntemi ile hazırlanan bu çalışma, yaşlanan nüfusun zorluklarını ve fırsatlarını değerlendirmek ve Türkiye'nin gümüş ekonomi potansiyeline açıklık getirmek hedefiyle hazırlanmıştır. Yaşlı nüfusun ekonomik alanda hem tüketici hem de iş gücü rolü, birçok sektörü değişime zorlamaktadır. Bu da yeni pazar fırsatları doğurmaktadır. Bu derleme çalışması, dünya ülkelerinde ve Türkiye'de, gümüş ekonominin sağlık, turizm, bakım vb. sektörlerdeki etkilerini tartışmaktadır. Gümüş ekonomide yaşlanan nüfusla birlikte ortaya çıkan iş gücü daralması ve sağlık hizmetlerine yönelik artış, zorluklar arasında değerlendirilirken; dijitalleşme, girişimcilik ve yeni iş modelleri gibi

büyük fırsatlar da bulunmaktadır. Türkiye'nin yaşlı bir toplum olması ve hızlı bir şekilde yaşlanmaya devam etmesi; sosyal güvenlik ve bakım gibi sektörleri zorlarken, gümüş ekonominin büyümesi için de büyük fırsatlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gümüş ekonomi, Yaşlı, Yaşlanan Nüfus

SILVER ECONOMY: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

ABSTRACT

The silver economy is defined as an economic domain that includes inclusive products and services designed to meet the needs of the population aged 50 and over. The concept of the silver economy is gaining increasing attention as it seeks to address the challenges posed by an aging population. This study, conducted using a traditional literature review method, aims to assess the challenges and opportunities of an aging population and shed light on Turkey's potential within the silver economy. The role of the elderly population as both consumers and labor force participants is compelling various sectors to adapt, leading to the emergence of new market opportunities. This review discusses the impacts of the silver economy in sectors such as healthcare, tourism, and caregiving, both globally and in Turkey. While challenges such as labor force contraction and increased demand for healthcare services are associated with the aging population, significant opportunities, including digitalization, entrepreneurship, and new business models, are also emerging. As Turkey continues to age rapidly, becoming an elderly society, sectors like social security and caregiving are under strain, yet the silver economy offers substantial opportunities for growth.

Key Words: Silver Economy, Elderly, Aging Population

GİRİŞ

Günümüz dünyasında nüfus yapısı hızla değişmekte ve bu değişim, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşlanan nüfusun ekonomik sistem üzerindeki etkilerini daha görünür hale getirmektedir. Bu bağlamda, "gümüş ekonomi" terimi, yaşlı bireylerin ekonomi içerisindeki rolüne ve onların ihtiyaçlarının yarattığı yeni ekonomik dinamiklere işaret etmektedir (Klimczuk, 2016). Yaşlanan nüfusun toplam nüfus içindeki payının sürekli yükselişte devam etmesi, ekonomi modeli çerçevesinde ekonomik kalkınma için itici bir güç olarak tanımlanabilir. Gümüş ekonomi modeli çerçevesinde yaşlı grubun harcamalarındaki artış, kamu ve özel sektöründe bu alanda çaba sarfetmesine ve bu çabanın sonucu olarak da önemli bir büyüme potansiyeli taşıdığı belirtilmektedir (Fachinger, 2019).

Gümüş ekonomi, aynı zamanda, yaşlanma sürecindeki nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ürün ve hizmetleri kapsamaktadır. Genellikle 50 yaş ve üzeri kişileri hedef alan bu ekonomi; sağlık, bakım hizmetleri, ulaşım, konut, turizm, finansal hizmetler ve teknoloji gibi çok çeşitli sektörleri içermektedir (Luca et al., 2021; Palomino et al., 2022). Dünya genelinde nüfusun yaşlanması hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ciddi ekonomik ve toplumsal değişimlere yol açmaktadır. Gümüş ekonomi, yaşlanan nüfusun ekonomik sistem üzerindeki etkilerini vurgularken, aynı zamanda bu demografik değişimlerin yeni fırsatlar sunduğu bir alan olarak da dikkat çekmektedir. Özellikle, düşük doğum oranları ve artan yaşam beklentisi, yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranını artırmıştır. Bu değişim, ekonominin pek çok alanını etkilemekte ve yaşlı nüfusun ihtiyaçlarına yönelik yeni ürün ve hizmetler geliştirilmesini teşvik etmektedir.

Yaşlı nüfusun ekonomik anlamda aktif olması, sağlık ve bakım hizmetlerine yönelik harcamaların artması, yeni teknolojilere olan talep ve yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik ürün ve hizmetlerin geliştirilmesini gerektirmektedir. Yaşlı nüfusun daha sağlıklı ve aktif bir yaşam sürme isteği, sağlık teknolojileri, ev otomasyonu ve dijital hizmetler gibi alanlarda inovasyonu hızlandırmıştır (Segkouli et al., 2021). Aynı zamanda, yaşlı bireyler tarafından yapılan harcamalar, birçok sektör için önemli bir büyüme kaynağı olmuştur. Yaşlı nüfusun artması, tüketim alışkanlıklarından iş gücü piyasasına, sosyal güvenlik sistemlerinden sağlık sektörüne kadar pek çok alanda dönüşümlere neden olduğu gözlemlenmektedir.

Gümüş ekonomi, genel olarak yaşlı bireylerin ekonomik aktivitelerdeki etkisini de ifade etmektedir (Höbel, 2021; Aslan et al., 2023). Bu terim, yalnızca yaşlı bireylerin ekonomik sisteme katkılarını değil, aynı zamanda bu yaş grubuna hitap eden ürün ve hizmet sektörlerini de kapsamaktadır (Perek-Białas & Kiełkiewicz, 2020). Sağlık

hizmetlerinden, yaşlı dostu konut projelerine, dijital teknolojilerin kullanımına kadar geniş bir yelpazede sektörler, yaşlı nüfusun taleplerine uyum sağlamaktadır. Özellikle sağlık sektörü, yaşlı nüfusun en büyük tüketici gruplarından biri haline gelmiş ve bu durum, sağlık harcamalarının toplam içindeki payını artırmıştır (Bloom et al., 2015).

Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, yaşlanan nüfusun ekonomik etkilerini ve fırsatlarını değerlendirmek ve gümüş ekonominin Türkiye'deki potansiyeline açıklık getirmektir. Bu bağlamda bu çalışma, Türkiye'deki yaşlı nüfusun ekonomik sürdürülebilirliklerine katkıda bulunacak sosyal politikalara öncülük etme hedefi taşımaktadır. Bu çalışmada, ele alınan konuyla ilgili temel araştırmalar üzerinden konuyu analiz eden geleneksel literatür incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yönteme göre, belirlenen konu hakkında yayınlanan çalışmalar incelenmekte, bu çalışmaların bulgu ve sonuçları sentezlenmekte ve belirli bir yöntem kullanmaksızın farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler derlenmektedir (Karaçam, 2013, s. 27). Bu doğrultuda bu çalışmada yanıt aranan sorular şunlardır: (1) Nüfusun yaşlanmasından kaynaklanan zorluklar ve fırsatlara gümüş ekonomi nasıl etki etmektedir? (2) Gümüş ekonominin Türkiye'deki potansiyeli nasıldır?

1. GÜMÜŞ EKONOMİNİN KAPSADIĞI SEKTÖRLER

Gümüş ekonomi, yeni iş modellerinin araştırılmasını ve uygulanmasını teşvik eden bir alan haline gelmiştir. Örneğin, sağlık teknolojisi alanında yaşlı bireyler için özel uygulamalar geliştiren start-up'lar bu modelin birer örneğidir (Cbinsights 2, 2021). Sağlık hizmetleri hali hazırda dünya çapında yaklaşık 11 milyar dolarlık bir pazar haline gelmiş ve büyük bir hızla büyümeye devam etmektedir (Cbinsights 4, 2022). Mobil sağlık uygulamaları, uzaktan takip sistemleri ve yaşlı dostu cihazlar, bu yeni iş modellerinin parçasını oluşturmaktadır. Böylelikle, yaşlı bireylerin yaşam kalitelerinin artırılmasına yardımcı olunmaktadır.

Yaşlı nüfusun artışı, özellikle sağlık hizmetlerine olan talebi artırmıştır. Bu hizmetler arasında hastane bakımı, evde sağlık hizmetleri, uzun dönemli bakım ve rehabilitasyon hizmetleri bulunmaktadır. Aynı zamanda, kronik hastalıkların yönetimi ve yaşlılıkla ilgili özel sağlık sorunlarına yönelik çözümler büyük bir öneme sahiptir (Naegele, 2008). Yaşlanan nüfusun sosyal güvenlik ve sağlık sistemleri üzerindeki baskısı, uzun vadede sürdürülebilirlik açısından önemli bir sorundur. Çalışan nüfusun azalması ve yaşlı nüfusun artması, sosyal güvenlik harcamalarının da artmasına neden olmakta ve bu da emeklilik sistemlerinin finansmanında zorluklar yaratmaktadır (OECD, 2019). Aynı şekilde, sağlık hizmetlerine olan talep, yaşlı nüfusun sağlık ihtiyaçlarının artmasıyla birlikte hızla yükselmektedir. Bu durum hem kamu hem de

özel sağlık harcamalarının artmasına yol açmakta ve sağlık sektöründe önemli dönüşümler gerektirmektedir.

Diğer taraftan yaşlanan nüfusun iş gücü piyasası üzerindeki etkileri de karmaşık ve çok boyutludur. Bir yandan, emeklilik yaşına gelen bireylerin işgücünden çekilmesi, çalışma çağındaki nüfusun azalmasına ve buna bağlı olarak iş gücü arzında bir daralmaya yol açmaktadır (Börsch-Supan, 2013). Ancak diğer yandan, birçok yaşlı birey, aktif olarak iş hayatına devam etmekte ya da emeklilik sonrası yarı zamanlı işlerde çalışmaktadır. Özellikle bilgi ve tecrübenin önemli olduğu sektörlerde, yaşlı çalışanlar büyük bir değer sunmaktadır. Gümüş ekonomi bağlamında, yaşlı bireylerin iş gücü piyasasındaki varlığını artırmak, işgücü verimliliğini sürdürebilmek açısından kritik öneme sahiptir (Gordo et al., 2016).

Yaşlı bireyler, ekonomik sistemde önemli bir tüketici kitlesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel olarak emeklilikle birlikte tüketim harcamalarının azalması beklense de modern yaşlı nüfus, refah düzeyinin artmasıyla daha uzun ve aktif bir yaşam sürmektedir (Lisenkova & Mérette, 2016). Özellikle sağlık, tatil, kişisel bakım ve teknolojik ürünler alanında yaşlı tüketicilerin harcamaları artış göstermektedir. Yaşlanan nüfusun dijitalleşme ile uyum sağladığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Gelişmiş ülkelerde, yaşlıların dijital teknolojileri kullanma oranı hızla artmaktadır. Bu durum; e-ticaret, online sağlık hizmetleri gibi alanlarda yeni fırsatlar yaratmaktadır (Oliveira & Thomas, 2019).

İlgi uyandıran diğer durum ise, gümüş ekonomide teknolojinin rolünün giderek artmasıdır. Yaşlı nüfusun yaşam kalitesini artırmaya yönelik çözümler arasında giyilebilir cihazlar, sağlık izleme sistemleri, ev otomasyonu ve dijital sağlık hizmetleri bulunmaktadır. Örneğin, yapay zekâ ve internet, yaşlıların evde daha güvenli bir şekilde yaşamasına yardımcı olabilir (Olshansky et al., 2007). Bu açıdan da teknolojik ürünlerin üretilmesinin yaşlıların yaşam kalitesini artırıcı nitelikte olduğu göz ardı edilememektedir. Yine yaşlı bireyler için özel olarak tasarlanmış finansal hizmetler, gümüş ekonominin diğer önemli parçalarından birisidir. Emeklilik planlarının, sigorta hizmetlerinin, yatırım çözümlerinin ve mali yönetim hizmetlerinin, yaşlı bireylerin finansal güvenliğini sağlamak için sunulduğu görülmektedir (Coughlin, 2018). Dolayısıyla yaşlı yetişkinlerin kendilerini uzun vadede güvende hissedebileceği birtakım uygulamaların yaşam kalitelerini artırması beklenmektedir.

Yaşlı bireyler için tasarlanan konutlar ve ulaşım hizmetlerinin erişilebilirliği büyük önem taşımaktadır. Yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına uygun tasarlanmış konut projeleri, bağımsız yaşam alanları ve güvenli ulaşım çözümleri geliştirilmektedir. Bu alanlar, gümüş ekonominin büyümesine katkı sağlayan önemli sektörlerdir (Ebersole

& Hess, 1998). Yaşlı bireyler, zamanlarının çoğunu seyahat ve eğlenceye ayırma eğilimindedirler. Özellikle emekli olan bireyler iç turizmde ve uluslararası turizmde önemli bir pazar haline gelmiştir. Yaşlılara yönelik özel tur paketleri, sağlık ve refah turizmi, kültürel geziler gibi hizmetler gümüş ekonomi içerisinde değerlendirilmektedir (Gibson, 2002).

2. DÜNYADA GÜMÜŞ EKONOMİ

Dünya nüfusunun, geçmişle kıyaslandığında daha yavaş bir büyüme hızı gözlemlenmekte ve bu yüzyılın sonuna kadar da azalan bir büyümenin devam etmesi beklenmektedir (Ahmad et al, 2015). Küresel nüfus artış hızı, 1965-1970 yılları arasında yılda ortalama yüzde 2,1 seviyesiyle en yüksek değerine ulaştıktan sonra azalan bir seyir izlemekte ve ilk defa 2020 yılında yüzde 1'in altına düşerek nüfus artış hızı düşme eğilimini devam ettirmektedir (UNDESA, 2022).

Dünyadaki birçok ülke bu ekonomik olguyu tanımlarken, yaşlı nüfusun artan ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ekonomik faaliyetleri ön plana çıkarmaktadır. Gümüş ekonomi, sadece yaşlı bireylere yönelik sağlık hizmetleri ve bakım sektörünü değil, aynı zamanda emeklilik hizmetleri, yaşlı dostu ürünler, teknolojik çözümler, turizm ve konut gibi birçok sektörü de kapsamaktadır. Avrupa Birliği, gümüş ekonomiyi "yaşlı nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik fırsatlar sunan bir ekonomik büyüme alanı" olarak tanımlamaktadır (European Commission, 2018). Avrupa Komisyonu, yaşlanan nüfusun ekonomik büyümeye katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır. AB'nin 2020 yılında yayımladığı "Silver Economy Study" raporuna göre, 50 yaş üstü kişilere yönelik mal ve hizmet pazarının 2030 yılına kadar Avrupa'da 5.7 trilyon avroya ulaşacağı öngörülmektedir. AB, gümüş ekonomiyi sürdürülebilir kalkınmanın bir unsuru olarak ele alarak, yaşlı bireylerin ekonomik ve sosyal hayata katkılarını ön plana çıkarmaktadır. Dünya üzerinde gelişmiş ülkeler yaşlı nüfus artışlarını ciddiye alarak bir dizi önlem almaya, yaşlı nüfusun istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (European Commission, 2018).

ABD'de ise gümüş ekonomi daha çok "yaşlanan nüfusa yönelik endüstriler" bağlamında ele alınmaktadır. Özellikle sağlık ve uzun vadeli bakım sektörleri öne çıkmaktadır. Yaşlılar için teknoloji geliştiren firmalar, yaşlı bakım hizmetleri sunan sağlık kuruluşları ve emeklilik planları sağlayan finansal kurumlar, gümüş ekonominin ana aktörleri arasında sayılmaktadır. Örneğin, AARP (American Association of Retired Persons) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, yaşlılara yönelik ekonomik faaliyetler 2023 yılında ABD ekonomisine yaklaşık 8 trilyon dolar katkı sağlamıştır (AARP, Silver Economy Report 2023).

Dünyanın en hızlı yaşlanan ülkelerinden biri olan Japonya ise, gümüş ekonomi konusunda öncü ülkeler arasında yer almaktadır. Japonya İstatistik Ofisi (2022) verilerine göre, Japonya'da 65 yaş ve üzeri nüfusun oranı %29'u geçmiştir. Bu oran, Japonya'yı dünya genelinde yaşlı nüfusun en yüksek olduğu ülkelerden biri haline getirmektedir. Japonya'da yaşlı nüfusun artışına bağlı olarak, yaşlılara yönelik mal ve hizmet sektörleri büyük bir gelişim göstermiştir. Özellikle robotik ve teknolojik yenilikler, yaşlı bireylerin bağımsız yaşamını desteklemeye yönelik çözümler sunmaktadır. Japonya hükümeti, yaşlı nüfusa yönelik politikalar ve girişimler aracılığıyla gümüş ekonomiyi desteklemekte ve bu alanda küresel bir lider olarak görülmektedir. Japonya'nın yaşlı dostu teknolojilere ve yaşlı bakımına yaptığı yatırımlar, gümüş ekonomiyi ülkenin önemli büyüme alanlarından biri haline getirmiştir. Yaşlıların sağlık hizmetlerine, bakım hizmetlerine, teknolojiye dayalı çözümlere ve eğlence faaliyetlerine yönelik artan talebi, bu sektörde büyük bir pazar yaratmıştır. Örneğin, Japonya'da evde bakım robotları ve yaşlıların günlük yaşamını kolaylaştıran teknolojik cihazlar önemli bir yenilik alanı haline gelmiştir (Schroeder, 2020).

Dünyanın en büyük nüfusuna sahip olan Çin, hızlı bir şekilde yaşlanmaya devam etmektedir. Birleşmiş Milletlerin 2025 son verilerine göre Çin'in nüfusu 1.417.543.202'dir. Yıllık nüfus artış oranının giderek düştüğü görülmektedir. Buna karşın 60 yaş ve üzeri nüfus giderek artmaktadır (United Nations, 2024). Dünyanın en kalabalık ülkesi olarak, yaşlanan nüfusunun etkilerini dengelemek için gümüş ekonomiye büyük önem vermektedir. Çin hükümeti, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirmekte ve yaşlı dostu ürün ve hizmet sektörlerinin büyümesini teşvik etmektedir. Özellikle yaşlılara yönelik sağlık ve bakım hizmetleri, gümüş ekonominin en önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, Çin'deki şehir planlamalarında da yaşlı nüfusun ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır. 14. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2021-2025) yaşlı bakım hizmetleri, yaşlı dostu şehirlerin kurulması ve dijital teknolojilerin yaşlı nüfusun yaşam kalitesini artırmada kullanılması öncelikler arasında yer almaktadır (National Development and Reform Commission, 2021). Çin'de gümüş ekonominin bir diğer önemli bileşeni, dijital sağlık ve yapay zekâ teknolojilerinin yaşlı bireylere yönelik sağlık hizmetlerinde kullanılmasıdır. Özellikle pandemi süreci, dijital sağlık hizmetlerinin yaygınlaşmasını hızlandırmış ve yaşlı nüfus için uzaktan sağlık hizmetleri sunulmasının önemini ortaya koymuştur (Li, 2021).

Diğer bir gelişmiş ülke olan Kanada'da 2020 yılı verilerine göre, 65 yaş ve üstü kişiler, nüfusun yaklaşık %18,5'ini oluşturmaktadır ve bu oranın 2030'a kadar %23'e ulaşması beklenmektedir (Statistics Canada, 2020). Bu durum, Kanada hükümetinin

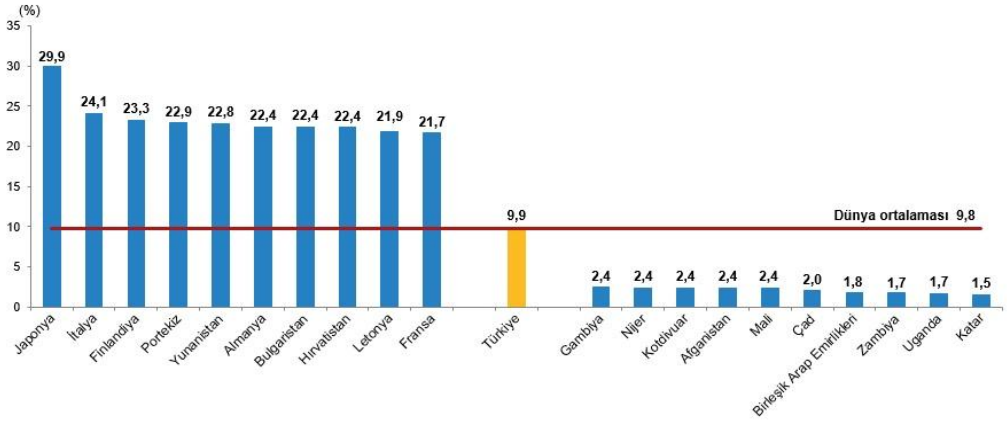
sağlık, sosyal güvenlik ve istihdam politikalarında yaşlı nüfusu dikkate alan düzenlemelere gitmesini zorunlu kılmıştır. Kanada, yaşlıların uzun süreli bakımını desteklemek amacıyla dijital sağlık teknolojilerine ve evde bakım hizmetlerine önemli yatırımlar yapmaktadır. Tele-sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, yaşlıların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıran önemli bir adımdır (Canadian Institute for Health Information, 2021).

Kanada hükümeti, yaşlı nüfusun artışının getirdiği zorluklarla başa çıkmak için çeşitli politikalar geliştirmekte ve yaşlılara yönelik çözümler üretmek konusunda yenilikçi bir görünüm sergilemektedir. Yaşlı nüfusun ekonomik katkıları ve iş gücüne devam eden katılımı da Kanada'nın gümüş ekonomi politikalarında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle "Yaşlanan Nüfus İçin Ulusal Çerçeve" (National Framework for Aging Population) adı altında yaşlıların sosyal, ekonomik ve sağlık ihtiyaçlarına yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsenmiştir. Yaşlı bireylerin toplumsal yaşama katılımını teşvik eden programlar, Kanada'nın gümüş ekonomi politikalarının temel taşlarından biridir. Gönüllü faaliyetlere katılım, sosyal izolasyonu önleme ve kültürel faaliyetlerin teşviki, bu bağlamda önemli stratejiler arasında yer almaktadır (Employment and Social Development Canada, 2020).

Avustralya ise gümüş ekonomiyi, yaşlı nüfusun aktif bir şekilde ekonomiye katılımını destekleyen bir terim olarak ele almaktadır. Yaşlı bireylerin çalışma hayatında daha uzun süre kalmalarını teşvik eden politikalar geliştirilmekte ve yaşlı bireylerin ekonomik katkıları değerlendirilmektedir. Bu politikalar arasında, yaşlı bireylerin iş gücüne geri dönmesini veya iş gücünde daha uzun süre kalmasını teşvik eden emeklilik politikaları, iş eğitimi ve yeniden yerleştirme programları yer almaktadır (Australian Government, 2020). Ayrıca, yaşlıların tüketici olarak ekonomik hayatta daha aktif rol almaları teşvik edilmekte ve bu gruba yönelik ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi desteklenmektedir. Örneğin; sağlık, turizm ve finans sektörlerinde yaşlılara yönelik hizmetlerin çeşitlendirilmesi, gümüş ekonominin önemli bir parçasıdır (Coughlin, 2018).

Dünya nüfusu değişmektedir. 2018 yılında ilk kez yaşlı nüfus, 5 yaşından küçük çocukların nüfusundan daha fazla olarak karşımıza çıkmıştır. Dünya nüfusu, ciddi bir demografik dönüşüm sürecinden geçmektedir. Dünya genelinde genç nüfus yapısından, yaşlanan nüfus yapısına geçiş yaşanmaktadır. Bu veriler ışığında yaşlı nüfusun dünya genelinde büyümesi devam edeceğinden yaşlanan bir dünyaya doğru ilerlendiği görülmektedir. Aşağıdaki tabloda ülkelerin yaşlı nüfus oranları paylaşılmıştır.

Grafik 1: Ülkelerin Yaşlı Nüfus Oranları

Kaynak: United Nations, 2020

Tablodan da anlaşılacağı üzere gelişmiş ülkelerin yaşlı nüfus sayılarının oldukça dikkat çekici düzeyde olduğu görülmektedir. Gelecek yıllarda da bu oranların artışı veriler ışığında öngörülebilmektedir. Dünya nüfusunun yaşlanması, aynı zamanda gelecekteki toplumsal yapıları ve ekonomik dinamikleri derinden etkileyecek küresel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreç, ülkelerin hem ekonomik kalkınma stratejilerini hem de sosyal politika önceliklerini yeniden gözden geçirmelerini gerektiren önemli bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmelidir.

3. TÜRKİYE'NIN YAŞLI NÜFUS VERİLERİ (2023)

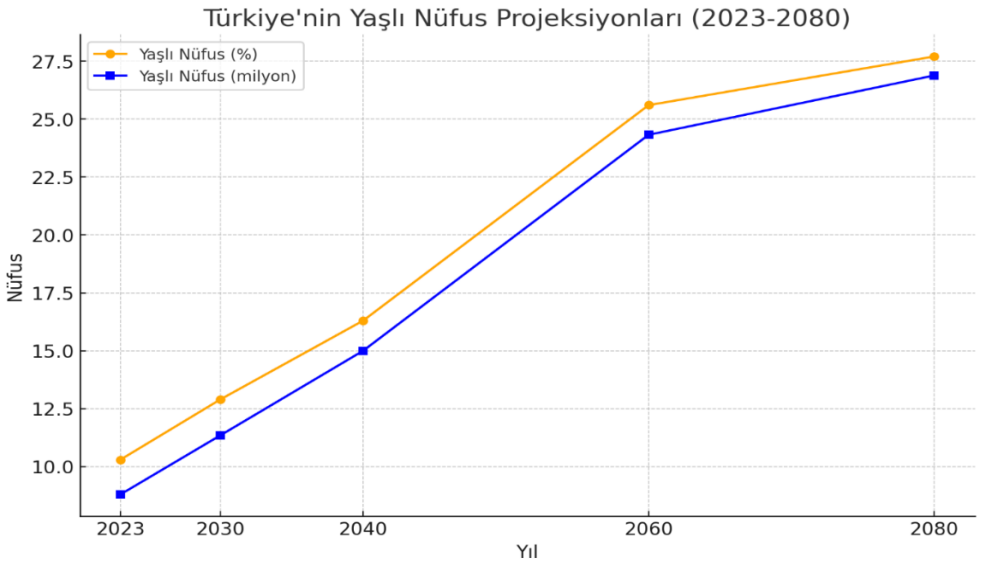
Türkiye'nin yaşlı nüfus verileri, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından düzenli olarak yayımlanmaktadır ve bu veriler Türkiye'nin yaşlanan nüfusu ile ilgili önemli bilgiler sunmaktadır. Yaşlı nüfus, genellikle 65 yaş ve üzerindeki bireyler olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de son yıllarda bu grubun sayısı artış göstermektedir. Bu durum doğum oranlarının düşmesi, yaşam süresinin uzaması ve sağlık koşullarının iyileşmesi ile ilişkilendirilmektedir (TÜİK, 2024).

2024 TÜİK verilerine göre, Türkiye'nin toplam nüfusu 85 milyon civarındadır ve yaşlı nüfus oranı %10,3'tür. Yani yaklaşık 8,8 milyon kişi 65 yaş ve üzerindedir. Yaşlı nüfusun yıllık artış hızının 2013-2024 döneminde belirgin bir şekilde yükseldiği görülmektedir. 65 yaş üstü nüfusun cinsiyet dağılımında kadınların oranı ise daha yüksektir. Türkiye'deki yaşlı kadınların oranı %55,4, erkeklerin ise %44,6'dır (TÜİK, 2024).

Bir diğer konu ise yaşlı bağımlılık oranlarıdır. Türkiye'de yaşlı bağımlılık oranı da dikkate değerdir. Çalışma çağındaki yüz kişiye düşen yaşlı sayısını ifade eden yaşlı

bağımlılık oranı, 2018 yılında %12,9 iken bu oran 2024 yılında %15,0'a yükselmiştir. Nüfus projeksiyonlarına göre, yaşlı bağımlılık oranının 2030 yılında %19,6, 2040 yılında %25,3, 2060 yılında %37,5 ve 2080 yılında %43,6 olacağı öngörülmektedir (TÜİK, 2024).

Grafik 2: Türkiye'nin Yaşlı Nüfus Projeksiyonları

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları, 1935-2000
TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2008-2023
TÜİK, 2018 Nüfus Projeksiyonları, 2030-2080
(Veriler 27.03.2024 tarihli olup güncel istatistikleri içermektedir).

Yukarıdaki grafikte, Türkiye'nin 2023-2080 yılları arasındaki yaşlı nüfus projeksiyonları gösterilmektedir. Grafikte, hem yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı (%) hem de yaşlı nüfusun milyon cinsinden sayısal projeksiyonları yer almaktadır. Türkiye'de yaşlı nüfusun yıllar içinde sürekli artış gösterdiğini görülmektedir. 2023'te %10,3 olan yaşlı nüfus oranının 2030'da %12,9, 2040'da ise %16,3'e yükselmesi beklenmektedir. 2060 yılında yaşlı nüfusun oranı %25,6'yı bulacak ve bu oran 2080 yılında %27,7 seviyesine çıkacaktır. Bu bilgiler ışığında, Türkiye'nin yaşlı nüfusunun artışı sosyal güvenlik sistemine, sağlık hizmetlerine ve sosyal politikalara ciddi etkilerde bulunacak ve bu alanlarda iyileştirmelerin yapılması gerekecektir. Bu veriler, Türkiye'nin hızla yaşlanan bir nüfusa sahip olacağına işaret etmekte ve yaşlı bakım hizmetleri, sosyal güvenlik ve sağlık politikalarında büyük değişiklikler gerektirebileceğini göstermektedir.

4. YAŞLANAN NÜFUSUN ZORLUKLARI

Gümüş ekonomi bağlamında yaşlanan nüfusun getirdiği zorluklar ekonomik, sosyal ve sağlık alanlarında çok boyutlu olup, bu dinamiklerin derinlemesine anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Nüfusun yaşlanması, özellikle gelişmiş bölgelerde, demografik yapılar üzerinde etkili olarak ekonomik büyüme, sağlık sistemleri ve sosyal güvenlik mekanizmalarında önemli değişikliklere yol açmaktadır.

Yaşlanan nüfusun en büyük zorluklarından biri, ekonomi üzerindeki etkileridir. Ortanca yaş arttıkça, ülkeler daralan işgücü ve artan bağımlılık oranlarının neden olduğu yavaşlayan ekonomik büyümeyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda, çalışan nüfusun daha küçük bir kısmı, artan emekli nüfusunu desteklemek zorunda kalmaktadır. Özellikle Avrupa'da, yaşlanan nüfusun yaşlılar arasında yoksulluk riskini artırması ve emeklilere yapılan servet transferlerinin daha belirgin hale gelmesi kuşaklar arası adalet sorunlarını da beraberinde getirmektedir (Chand, 2018; Chand & Markova, 2018). Ayrıca, yaşlı yetişkinler arasında yaygın olan kronik hastalıkların yol açtığı artan sağlık harcamaları ekonomik yükü ağırlaştırmakta, bu da kamu sağlık sistemleri ve sosyal güvenlik üzerinde baskı oluşturmaktadır (Bloom vd., 2015).

Sağlık sistemleri, yaşlanan nüfusun getirdiği zorluklarla en ön sırada karşılaşmaktadır. Yaşlı yetişkinlerde artan kronik ve çoklu hastalıklar, bakımın hem erişilebilirliğini hem de kalitesini sürdürebilmek için sağlık hizmeti sunum modellerinin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır (Khan, 2024; Ogugua, 2024). Bunun yanı sıra, uzun süreli bakım taleplerindeki artış, sağlık kaynakları üzerinde ek bir baskı oluşturmakta ve bu talepleri etkin bir şekilde karşılayabilmek için yenilikçi yaklaşımlar gerekmektedir (Miranda vd., 2016). Teletıp ve dijital sağlık platformları gibi teknolojilerin sağlık hizmetlerine entegre edilmesi, hizmet sunumunu iyileştirmenin ve yaşlılar için sağlık sonuçlarını daha olumlu hale getirmenin bir yolu olarak öne çıkmaktadır (Butt vd., 2022; Butt ve Draheim, 2023; Korkmaz Yaylagul et al., 2022). Ancak, dijital uçurum nedeniyle yaşlıların bu teknolojilere erişimde yaşayabilecekleri zorluklar konusunda kaygılar mevcuttur (Alkureishi ve vd., 2021).

Yaşlanan nüfusun sosyal etkileri de önemli sorunlar doğurmaktadır. Yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte, sosyal izolasyon ve ruh sağlığı problemleri giderek daha ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Birçok yaşlı yetişkin, yalnızlık ve yetersiz sosyal destekle karşılaşmakta, bu da genel yaşam kalitelerini olumsuz etkileyebilmektedir (Khan, 2024). Bu sosyal sorunların çözümü, aktif yaşlanmayı teşvik eden ve sosyal katılımı artırmayı hedefleyen toplumsal girişimler ve politikaları kapsayan çok boyutlu bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır (Miranda vd., 2016; Maj-Waśniowska & Jedynak, 2020). Aynı zamanda, nesiller arası adaletin sağlanması ve emeklilik sistemlerinin

sürdürülebilirliği, politika yapıcıların öncelik vermesi gereken önemli meselelerdir (Chand, 2018; Malik vd., 2022).

Sonuç olarak, gümüş ekonomi kapsamında yaşlanan nüfusun doğurduğu zorluklar, birbirine bağlı ve çok boyutlu olup ekonomik, sağlık ve sosyal alanları kapsamaktadır. Bu sorunların üstesinden gelmek için teknolojiye dayalı yenilikçi çözümler geliştirmek, sosyal katılımı teşvik etmek ve artan yaşlı nüfusu destekleyebilecek sürdürülebilir ekonomik sistemler oluşturmak gerekmektedir.

5. YAŞLANAN NÜFUSUN FIRSATLARI

Gümüş ekonomi, toplumların yaşlanmasıyla birlikte demografik değişimlerine uyum sağlamaya, yaşlı nüfus için çeşitli fırsatlar sunmaya çalışmaktadır. Bu ekonomi, yaşlı yetişkinlerin ihtiyaçlarına ve tercihlerine hitap eden geniş bir hizmet ve faaliyet yelpazesini içermekte ve hem onların yaşam kalitesini yükseltmekte hem de ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır.

Yaşlı yetişkinler için sunulan fırsatların başında girişimcilik ve istihdam gelmektedir. Yaşlı yetişkinler, sahip oldukları zengin deneyim ve becerilerle kendi demografilerine yönelik girişimlerde bulunabilirler. "Gümüş kâr payı" kavramı, yaşlı bireylerin işgücüne katılımıyla elde edilen ekonomik kazançları ifade eder ve bu durum, üretkenlik ile yenilikçiliğin artmasına katkı sağlayabilir (Harper, 2023; Park & Shin, 2023). Bu demografik değişimler, işletmeleri yaşlı tüketicilere özel ürün ve hizmetler geliştirmeye yönlendirerek yeni pazar fırsatları oluşturmakta ve ekonomik canlılığı artırmaktadır (Leśna-Wierszołowicz, 2018; Kohlbacher vd., 2015).

Gümüş ekonominin büyümesi, aynı zamanda yaşlı gezginlere yönelik "gümüş turizm" sektöründe önemli bir ivme kazanmıştır. Bu sektör, yaşlı yetişkinlere özel eğlence ve seyahat deneyimlerini teşvik etmekle kalmayıp, özellikle kırsal bölgelerde yerel ekonomilerin canlanmasına da katkıda bulunmaktadır (Wartecka-Ważyńska, 2021; Klimczuk & Tomczyk, 2016). Yaşlı yetişkinler, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını destekleyen seyahat deneyimlerine daha fazla ilgi gösterdikçe, sağlık turizminin bu alanla entegre edilmesi, turizmin sunduğu fırsatları daha da artırmaktadır (Wartecka-Ważyńska, 2021).

Yaşlı yetişkinlerin yaşam kalitesini iyileştirme potansiyeli taşıyan gümüş ekonomi teknolojik gelişmelerle yakından ilişkilidir. Dijital platformlar ve akıllı teknolojiler, çevrimiçi alışverişten tele-sağlık hizmetlerine ve sosyal ağlara kadar geniş bir yelpazede yaşlı bireylerin topluma daha fazla katılımını sağlamaktadır (Butt vd., 2022; Eager vd., 2022). Bu yenilikler, yaşlı yetişkinlerin dijital dünya ile arasındaki engelleri aşmasına yardımcı olarak daha fazla bağımsızlık ve sosyal etkileşimi

destekleyebilir (Butt vd., 2022). Bununla birlikte, Dijital Gümüş Merkezi gibi girişimler, yaşlı bireyler de dahil olmak üzere çeşitli paydaşlar arasında iş birliği sağlayarak onların karşılaştıkları zorluklara yönelik çözümleri birlikte geliştiren ekosistemler oluşturmayı da hedeflemektedir (Butt vd., 2022).

Sürdürülebilirlik, gümüş ekonomisinde de kilit bir rol oynamaktadır. Yaşlı yetişkinler, yeşil finans girişimleri ve düşük karbonlu yaşam biçimlerini benimseyerek çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunabilirler. Bu sayede, ekonomik faaliyetlerini daha geniş toplumsal hedeflerle uyumlu hale getirmiş olurlar (Zhang, 2024). Bu durum, yalnızca onların ekonomik katılımını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda daha sürdürülebilir bir yaşam için toplumsal uygulamaları şekillendirmede de onlara güç kazandırır. Yani, yaşlı bireyler hem ekonomi içindeki yerlerini güçlendirmekte hem de sürdürülebilirlik konusunda topluma liderlik etme potansiyeline sahip olabilmektedirler.

Gümüş ekonomi, yaşlı yetişkinlerin toplum faaliyetlerine, yaşam boyu öğrenmeye ve gönüllülük çalışmalarına katılımını teşvik ederek aktif yaşlanmayı desteklemektedir. Sosyal katılım ve fiziksel aktiviteyi artıran programlar, yaşlı bireylerde sağlık durumlarının iyileşmesine ve yaşamda bir amaç hissi gelişmesine katkı sağlayabilir (Watson vd., 2022). Bu aktif katılım, yalnızca bireylerin refahını artırmakla kalmaz, aynı zamanda yaşlıların bilgi ve deneyimlerinden faydalanarak toplumların zenginleşmesine de katkıda bulunur.

Sonuç olarak gümüş ekonomi, yaşlı yetişkinlerin toplum faaliyetlerine katılmasını sağlayan, yaşam boyu öğrenmenin sürekliliğini vurgulayan ve yaşlı yetişkinlerin gönüllülük çalışmalarına katılımını teşvik ederek aktif yaşlanmayı destekleyen oldukça önemli ve etkili bir modeldir. Sosyal katılım ve fiziksel aktiviteyi artıran programlar, yaşlı bireylerde sağlık durumlarının iyileşmesine ve yaşamda bir amaç hissi gelişmesine katkı sağlayabilir (Flores vd., 2022; Watson vd., 2022). Bu aktif katılım hem bireylerin refahını artırmakta hem de yaşlıların bilgi ve deneyimlerinden faydalanarak toplumların zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Gümüş ekonomi modeli, yaşlı nüfusun gereksinimlerine yönelik çeşitli faaliyetleri, ürünleri ve hizmetleri içermekte ve demografik zorlukları ekonomik fırsatlara dönüştürmeyi hedeflemektedir. Farklı çalışmalarda gümüş ekonominin çeşitli bölgelerdeki etkileri incelenmiş ve bu kavramın kalkınmayı teşvik etme, kamu politikalarını iyileştirme ve ekonomik büyümeyi destekleme potansiyeli vurgulanmıştır.

Çin'de gümüş ekonomi, düşük doğum oranları ve uzayan yaşam süresiyle şekillenen demografik değişiklikler sonucu önemli bir sektör haline gelmiştir. Guo'nun (2023), nüfus sayımı verileri ve piyasa araştırmalarına dayalı çalışması, yaşlanan nüfusun yalnızca bir zorluk olmadığını, aynı zamanda ekonomik gelir açısından önemli bir katkı sağladığını ortaya koymakta ve bu demografik değişikliklerin uygun politikalarla ekonomik faydaya dönüştürülebileceğini öne sürmektedir (Guo, 2023). Aynı şekilde Zhukovska (2020) da gümüş ekonominin kapsayıcı kalkınma potansiyeline dikkat çekerek, yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi ürün ve hizmetlerin ulusal ekonomik büyümeye katkı sağlayabileceğini savunmaktadır (Zhukovska, 2020).

Grishina'nın (2023), Rusya ve Avrupa Birliği'ndeki gümüş ekonomisine dair karşılaştırmalı çalışması, bu bölgelerin yaşlanan nüfuslarından nasıl faydalandıkları konusunda belirgin farkları göstermektedir. Araştırma, Avrupa Birliği'nin gümüş ekonomiyi, ekonomik sistemine entegre etme yönünde ilerleme kaydettiğini gözler önüne sererken, Rusya'nın ise bu potansiyeli tam anlamıyla kullanmakta hala zorluklar yaşadığını belirtmektedir (Grishina, 2023).

Kamu politikaları, gümüş ekonominin oluşumunda kilit bir görev üstlenmektedir. Klimczuk (2021), gümüş ekonominin, yaşlanmaya yapıcı bir cevap olarak değerlendirilebileceğini belirtirken, bu sektörün gelişimini destekleyecek tutarlı ve istikrarlı politikalara duyulan ihtiyacı ifade etmektedir (Klimczuk, 2021). Avrupa Birliği'nin OSIRIS (Open Social Innovation policies driven by co-creative Regional Innovation eco-systems) projesi gibi dijital platformlar, aktif yaşlanmayı teşvik etmek ve yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmak amacıyla teknolojiyi kullanmanın önemini göstermektedir (Butt & Draheim, 2023).

Yaşlı bireyler, düşük ekonomik statüye sahip kişiler veya yoksulluğa karşı savunmasız bir grup olarak algılanmaktadırlar. Buna karşı düşük gelire (emekli maaşları) sahip olmalarına rağmen yaşlı bireylerin daha düşük harcama yaptıklarına dikkat çekilmektedir (Leśna-Wierszołowicz, 2018). Kalıp yargılara göre, 50 yaş ve üstündeki kişiler; düşük satın alma potansiyeline, pasif yaşam tarzına ve sınırlı mali kaynaklara sahip bir grup olarak değerlendirilmektedir. Tarihsel süreç içerisinde toplum tarafından kalıplaşmış yargılar ile tanımlanan yaşlı bireyler; hasta, güçsüz, yaşama tutkusu olmayan kişiler olarak algılanma eğilimindedirler. Bu nedenle de yaşlı bireylerin ürün ve hizmet satın alma gereksinimlerinin sınırlı olduğu düşünülmektedir (Leśna-Wierszołowicz, 2018). Bu algı nedeniyle yaşlı bireylerin ürün ve hizmet piyasasından büyük ölçüde dışlandığını söylemek mümkündür. Oysa yaşlılar homojen bir grup değildir. Dolayısıyla tüm yaşlıları kronik hastalıkları olan, yoksul veya teknolojik gelişmeleri takip etme konusunda yetersiz olarak kalıplaştırmak doğru bir

yaklaşım değildir. Aksine pek çok yaşlı sosyal hayatın içinde yer almakta, İnternet'i, sosyal medyayı ve dijital bankacılığı aktif olarak kullanmakta ve çevrimiçi alışveriş yapmaktadır. Dolayısıyla diğer yaş gruplarında olduğu gibi yaşlı bireylerin de kendi yaş gruplarına özgü ihtiyaçları çeşitlenmektedir. Çeşitlenen ihtiyaçlar için de ürün ve hizmet sunumuna ihtiyaç bulunduğu söylenebilir.

Gümüş ekonomide dikkate alınacak öncelikli alanlardan olan sağlık hizmetleri, zindelik (wellness), dinlenme, seyahat, eğlence, eğitim ve kültür gibi alanlar için Türkiye önemli ve eşsiz kaynaklara (sağlık turizmi, termal kaynaklar, doğal ve tarihi kaynaklar gibi) sahiptir. Bu nedenle, Türkiye'nin gümüş ekonomi potansiyelinin yalnızca yerli vatandaşlarla sınırlı olmadığının da altını çizmek gerekmektedir. Gümüş ekonomi, yurt dışından Türkiye'ye gelecek yaşlı turistler için de yapılandırılarak bahsedilen hizmetler için de önemli bir sektör hâline gelebilir.

Bu çalışmada, gümüş ekonominin zorlukları ve fırsatları kapsamlı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Yaşlı nüfus, ekonomik sistemde hem tehdit hem de fırsat olarak görülmektedir. Ekonomik sistem üzerindeki sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları ve iş gücü daralması gibi baskılar yaşlanan nüfusun en büyük zorlukları olarak görülmektedir. Bununla birlikte gümüş ekonomi, yaşlı nüfusun ekonomik sisteme entegre edilmesiyle büyük bir fırsata dönüşebilmektedir.

Yaşlı nüfus; özellikle sağlık, turizm ve teknoloji gibi sektörlerde önemli bir tüketici kitlesini oluşturmaktadır. Bu sektörlerde yaşanan talep artışı, yenilik ve büyümeyi zorunlu kılmaktadır. Örneğin teknoloji sektörü, yaşlı nüfusun gereksinimlerine yönelik ürün ve hizmet geliştirme noktasında kilit bir rol üstlenmektedir. Dijital sağlık hizmetleri ve giyilebilir cihazlar gibi ürünler yaşlı nüfusun yaşam sürecini daha kaliteli bir şekilde yaşamasına olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, yaşlı nüfusun iş gücüne girmesini kolaylaştıran ve destekleyen sosyal politikalar ve özellikle devlet destekli girişimcilik fırsatları gümüş ekonominin büyümesine yardımcı olacaktır.

Türkiye toplumunun artık yaşlı bir nüfusa sahip olması, hızla yaşlanmaya devam etmesi ve sosyal güvenlik ve sağlık harcamalarındaki ciddi artışlar, bu alanlarda yapısal dönüşümleri zorunlu kılmaktadır. Fakat, Türkiye'nin gümüş ekonomi modelini aktif kullanmasıyla birlikte yaşanan zorluklar büyük fırsatlara dönüştürülebilir ve istikrarlı bir ekonomik büyüme ve sürdürülebilirlikten bahsedilebilir. Bu bilgiler ışığında, sosyal politikaların yaşlı nüfusu ekonomik hayata teşvik edecek şekilde dizayn edilmesi, yaşlı nüfusun refah düzeyini artırmakla kalmayacak, aynı zamanda ekonomiye de önemli bir katkı sağlayacaktır.

Özetle ifade etmek gerekirse gümüş ekonomi, hızla yaşlanan dünya nüfusunun zorluklarına karşı önemli fırsatlar geliştirerek bir kalkan görevi görmesi söz konusu olabilecektir. Türkiye'nin de demografik yapısındaki değişiklikler göz önüne alındığında, yaşlı bireylerin gereksinimlerine yönelik sosyal politikalar, iş modelleri ve girişimcilik fırsatları ancak gümüş ekonomi modeli ile mümkün görünmektedir. Gümüş ekonominin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmek için yaşlı nüfusun gereksinimlerini karşılamasını sağlamak ve ülkeler arası iş birliği ve araştırma yapmak önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

AARP, Silver Economy Report (2023). https://press.aarp.org/2022-11-10-AARP-Report- Finds-that-Older-Population-Makes-Significant-and-Growing-Contributions-to-Global-Economy

Ahmad, W., Astina, I., & Budijanto, B. (2015). Demographic transition and population ageing. Mediterranean Journal of Social Sciences. https://doi.org/10.5901/mjss.2015.v6n3s2p213

Alkureishi, M., Choo, Z., Rahman, A., Ho, K., Benning-Shorb, J., Lenti, G., … & Lee, W. (2021). Digitally disconnected: qualitative study of patient perspectives on the digital divide and potential solutions. Jmir Human Factors, 8(4), e33364. https://doi.org/10.2196/33364

Aslan, Ö., Gültekin, T. & Irmak, H. S. (2023). Gümüş Ekonomi Üzerine Swot Analizi. Sosyal Güvence, (23), 951-968.

Australian Government. (2020). National Strategy for an Ageing Australia. https://www.australia.gov.au/

Bloom, D. E., Canning, D., & Fink, G. (2015). Implications of population ageing for economic growth. Oxford Review of Economic Policy*, 26*(4), 583-612.

Bloom, D., Canning, D., & Lubet, A. (2015). Global population aging: facts, challenges, solutions & perspectives. Daedalus, 144(2), 80-92. https://doi.org/10.1162/daed_a_00332

Börsch-Supan, A. (2013). Myths, scientific evidence and economic policy in an aging world. Journal of the Economics of Ageing*, 1-2*, 3-15.

Butt, S. and Draheim, D. (2023). Digital silver hub: technical document.. https://doi.org/10.36227/techrxiv.19875031

Butt, S., Suran, S., Krimmer, R., Smærup, M., & Draheim, D. (2022). A digital collaborative platform for the silver economy: functionalities required by stakeholders in a multinational baltic sea region project. https://doi.org/10.36227/techrxiv.19875040.v1

Cbinsights 2 (2021). Digital Therapeutics Outlook: The Tech Transforming The Way We Treat And Manage Disease.

Cbinsights 4 (2022). The Big Tech in Healthcare Report.

Chand, M. (2018). Aging in south asia: challenges and opportunities. South Asian Journal of Business Studies, 7(2), 189-206. https://doi.org/10.1108/sajbs-09-2017-0103

Chand, M. and Markova, G. (2018). The european union's aging population: challenges for human resource management. Thunderbird International Business Review, 61(3), 519-529. https://doi.org/10.1002/tie.22023

Coughlin, J. (2018). The Longevity Economy: Unlocking the World's Fastest-Growing, Most Misunderstood Market. PublicAffairs.

Eager, B., Maritz, A., & Millemann, J. (2022). The silver economy on wheels: a narrative review of the mature-aged, hypermobile gig worker phenomena. Small Enterprise Research, 29(1), 68-85. https://doi.org/10.1080/13215906.2022.2032295

Ebersole, P., & Hess, P. (1998). *Toward Healthy Aging: Human Needs and Nursing Response*. Mosby.

Employment and Social Development Canada. (2020). Opportunities for the Older Workforce in Canada. Government of Canada.

European Commission: Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, Worthington, H., Simmonds, P., Farla, K. and Varnai, P., *The silver economy – Final report*, Publications Office, 2018, https://data.europa.eu/doi/10.2759/685036

Gibson, H. (2002). "Amateurism in competitive sport: Examining Geriatric Tourism."Journal of Aging & Leisure. 15(2), 30-50.

Gordo, L. R., Jimeno, J. F., & Vilaplana Prieto, C. (2016). The challenge of ageing societies: New opportunities for older workers. Labour Economics*, 18*(2), 170-182.

Grishina, I. (2023). Comparative analysis of the silver economy capacity in russia and the eu. Contemporary Europe, (4), 132-145. https://doi.org/10.31857/s0201708323040071

Guo, Y. (2023). Demographic challenge: the rise of the silver economy in china. Advances in Economics Management and Political Sciences, 34(1), 120-125. https://doi.org/10.54254/2754-1169/34/20231688

Harper, S. (2023). Ageing societies are a triumph. Journal of Population Ageing, 16(1), 1-4. https://doi.org/10.1007/s12062-023-09417-6

Howse, K. (2012). Healthy Ageing: The Role of Health Care Systems. World Health Organization.

Höbel, Z. (2021). Gümüş Ekonomi. Proceedıngs Book, 368.

Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(1), 26-33.

Khan, H. (2024). Public health challenges and responses to the growing ageing populations: a review of literature.. https://doi.org/10.22541/au.171086726.69658761/v1

Klimczuk, A. (2016). Comparative analysis of national and regional models of the silver economy in the european union. International Journal of Ageing and Later Life, 10(2), 31-59. https://doi.org/10.3384/ijal.1652-8670.15286

Klimczuk, A. (2021). The silver economy as a constructive response in public policy on aging. SSRN Electronic Journal. https://doi.org/10.2139/ssrn.3879888

Klimczuk, A. and Tomczyk, Ł. (2016). Smart, age-friendly cities and communities: the emergence of socio-technological solutions in the central and eastern europe., 335-359. https://doi.org/10.1049/pbhe006e_ch17

Kohlbacher, F., Herstatt, C., & Levsen, N. (2015). Golden opportunities for silver innovation: how demographic changes give rise to entrepreneurial opportunities to meet the needs of older people. Technovation, 39-40, 73-82. https://doi.org/10.1016/j.technovation.2014.05.002

Korkmaz Yaylagul, N., Kirisik, H., Bernardo, J., Dantas, C., van Staalduinen, W., Illario, M., ... & Silva, R. (2022). Trends in Telecare use among community-dwelling older adults: a scoping review. International journal of environmental research and public health, 19(24), 16672.

Leśna-Wierszołowicz, E. (2018). Silver economy as a response to demographic changes. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wrocławiu, (529), 162-169. https://doi.org/10.15611/pn.2018.529.14

Li, X. (2021). "Digital Health and Elderly Care in China: Post-COVID Perspectives. *Journal of Health Policy*, 45(2), 123-137.

Lisenkova, K., & Mérette, M. (2016). The economic impact of population ageing and demographic transition in Canada. Economic Modelling*, 35*, 335-344.

Luca, V., Tramontano, G., Riccio, L., Trama, U., Buono, P., Losasso, M., … & Illario, M. (2021). “one health” approach for health innovation and active aging in campania (italy). Frontiers in Public Health, 9. https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.658959

Maj-Waśniowska, K. and Jedynak, T. (2020). The issues and challenges of local government units in the era of population ageing. Administrative Sciences, 10(2), 36. https://doi.org/10.3390/admsci10020036

Malik, M., Singh, S., & Pattanaik, F. (2022). Economics of healthy aging in india: a multidimensional perspective. Iza Journal of Labor Policy, 12(1). https://doi.org/10.2478/izajolp-2022-0004

Miranda, G., Mendes, A., & Silva, A. (2016). Population aging in brazil: current and future social challenges and consequences. Revista Brasileira De Geriatria E Gerontologia, 19(3), 507-519. https://doi.org/10.1590/1809-98232016019.150140

Naegele, G. (2008). "Social Policy and Elderly Care. Journal of Social Research, 20(3), 115-130.

National Development and Reform Commission. (2021). *14th Five-Year Plan (2021-2025)*. Beijing: Chinese Government.

OECD. (2019). Pensions at a Glance 2019: OECD and G20 Indicators. OECD Publishing.

Ogugua, J. (2024). Demographic shifts and healthcare: a review of aging populations and systemic challenges. International Journal of Science and Research Archive, 11(1), 383-395. https://doi.org/10.30574/ijsra.2024.11.1.0067

Oliveira, P., & Thomas, D. (2019). How ageing population affects digital transformation. Technological Forecasting and Social Change*,* 138, 353-361.

Olshansky, S. J., et al. (2007). "Pursuing the Longevity Dividend. The Scientist, 21(3), 28-35.

Palomino, M., Allen, R., Aider, F., Tirotto, F., Giorgi, I., Alexander, H., … & Masala, G. (2022). The mood of the silver economy: a data science analysis of the mood states of older adults and the implications on their wellbeing.. https://doi.org/10.15439/2022f50

Park, D. and Shin, K. (2023). Population aging, silver dividend, and economic growth.. https://doi.org/10.22617/wps230070-2

Perek-Białas, J., & Kiełkiewicz, M. (2020). Silver Economy: Opportunities and challenges for the ageing society in the European Union. International Journal of Social Economics*, 47*(3), 390-403.

Schroeder, M. (2020). Innovations for the Aging Population in Japan: Addressing Challenges and Creating Opportunities. *Journal of Population Ageing*, 13(1), 25-38.

Segkouli, S., Giakoumis, D., Votis, K., Triantafyllidis, A., Paliokas, I., & Tzovaras, D. (2021). Smart workplaces for older adults: coping ‘ethically’ with technology pervasiveness. Universal Access in the Information Society, 22(1), 37-49. https://doi.org/10.1007/s10209-021-00829-9

Statistics Bereau of Japan. https://www.stat.go.jp/english/index.html

TÜİK (2024). Türkiye İstatistik Kurumu.

United Nations (2019). World Population Prospects 2019: Highlights. United Nations Department of Economic and Social Affairs.

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA). (2022). Population Division, World Population Prospects 2022: Summary of Results. United Nations.

Wartecka-Ważyńska, A. (2021). Silver tourism economy in rural areas in poland: a fad or a permanent element?. European Research Studies Journal, XXIV (Issue 3), 729-748. https://doi.org/10.35808/ersj/2381

Watson, R., Hayter, M., Zanini, M., Aleo, G., Catania, G., Sasso, L., … & Bagnasco, A. (2022). Does nursing have a contribution to make to the silver economy?. International Nursing Review, 70(2), 145-148. https://doi.org/10.1111/inr.12789

World Population Prospects (2024). United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division.

Zhang, C. (2024). Green finance and the silver economy: catalyzing china's low-carbon development. Frontiers in Environmental Science, 12. https://doi.org/10.3389/fenvs.2024.1406812

Zhukovska, A. (2020). "silver economy" as a resorce of inclusive development of the national economy. Herald of Economics, (3(97)), 37-53. https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.037